

כמה מילים על ירושלים¹

יוצרת 'קירבה' כה גדולה שאין מקום לא לזמן ולא למקום הארציים. פיזיקאיים היו יכולים להצהיר שהאור כה גדול שם, שאפילו חוקי הזמן והמקום אינם עוד תקיפים ברגע של ייחוד עליון זה.

במעשינו הרעים ובעוונותינו הרבים החרבנו אותה, אבל את לבה לא הצלחנו לשבור, ובגלותנו המרה, גילינו שרק את ארמנותיה עלי אדמות נשרפו, אבל לבה נשאר שלם, וגילינו אותו בחושך גלותנו, שם שמרנו עליו כבבת עינינו. רגלינו טבעו בדמינו הניגר על ארצות העמים, בתינו עלו באש, ובכל זאת, ואולי דוקא בחיק מחזה פלצות זה, ירושלים נשארה שלמה, כל כולה חרוטה ומצויירת באותיות תורתנו, וכל חושך הגלות היה מואר פתאום מאור אהבה וגעגועים נשגבים אל מה שלא ידענו להעריך נכוחה בהיות ארמנותיה על תילם. רצינו שיהיה לה שם ומקום, גם בחושך המואר הזה, וקראנו לה 'ירושלים דליטא', 'ירושלים דמרוקו', כדי שתהיה קרובה לנו בגוף ובנפש. אבל לא השלינו את עצמנו. ידענו שמדובר רק בניצוץ קטן מאבוקה גדולה, שהיא עדיין חלום המצפה להגשמתו.

והנה שאחרי אלפיים שנות כיסופים, תחנונים ותפילות אין קץ, הואיל הקב"ה לשמוע אל הרינה ואל התפילה, ואל כל התחנונים שבקעו מתוך חושך הלילה, בחרישיות זועקת וממרת על גלות השכינה, והשיב אותה אל חיקנו בהסיוח הדעת² ובנסים נפלאים, והכל בחסדו יתברך. בלי ספק לא בזכותנו, אלא בזכות אבותינו שעשו רצונו כבתחילה ושמרו את משמרתו ומשמרת הקודש גם בגיא צלמוות, והוא, שגם גלה עמם, היה שבתם ומשענתם לנחם אותם, לדבר על לבם. בזכותם אור חדש על ציון האיר, ואנו שוב בשער עיר קודשו ובפתח היכלו. עדיין מנועים מכניסה, כנראה משום שהטהרה לא הושלמה לה, וכך לא נטמא את מחניהו³ ולא נכניס חולין לעזרה, כקבלת אבותינו⁴.

5...ירושלים אינה עבורנו עיר גרידא, אפילו לא עיר קודשנו בלבד, אפילו לא עיר הקודש והמקדש בלבד. היא כל זה יחדיו, והרבה מעבר לכך. היא אבן הבוחן לכל שאיפת התעלות ולכל התרוממות רוח. היא האור הזורח מעומק תולדותינו, וזורח ישירות אל תוך עומק נשמתנו. היא מקום המפגש בין האלהי לאנושי הישראלי, והיא המקום והאמצעי המשכיח שאנו רק בני אדם. היא מקום כל מאווינו, שם נכספה וגם כלתה נפשנו לחצרות ה', ושם לבנו ובשרנו ריננו, מרננים וירננו אל אל חי.

15 ברור שלא מבלי סיבה השאיר הקב"ה את שמה עלום, לוטה באי ודאות שהביכה רבים. זה היה משום שירושלים עמדה תמיד ברקע כל הווייתנו, אבל אנחנו לא הצלחנו להגיע אליה בשלמותה. בעקשנות קודש היא נשארת מצדה את אותו 'המקום אשר יבחר ה', כי היא מושא לבחירה, לשאיפה. ככל הנראה לא ניתן להגיע אליה אף פעם. עד שהגענו אליה בימי דוד, עברנו ונדדנו ממקום מקודש אחד, למקום מקודש יותר, ומתוך ידיעה ברורה שעדיין אין זהו זה, אלא תחנה נוספת בלבד בעלייה ליראות את פני ה', בעלייה אל הנשגב. 25 ותמיד תמיד היא כעין אור אדיר המאיר לארץ ולדרים עליה, והקורא להם בכל עת וללא הרף: עוד ראייה, עוד עלייה, והכל עד שנגיע יום מן הימים אל הפנים אל פנים.

30 ואם היא 'המקום' סתם, על אף שא"י כולה לעיתים קרויה גם היא 'המקום', אין זה אלא משום שכל א"י קרויה על שמה. כל הקודש יונק ממנה. והלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא הנקרא 'המקום ברוך הוא', וא"כ, איך עיר ה' נושאת את שמו? פשוט, משום שהוא נקרא 'מקום' על שם המקום שהוא 'פינה' ממלא קדושתו כדי להשאיר לנו מקום, ועיר קודשו היא המקום בו אנו שבים אל אותה קדושה שהעניקה לנו חיים וקיום אמיתי. המקום האלהי נפגש עם המקום המקודש עלי אדמות, כדי שנפגש באותו 'מקום'. זהו רגע ההזדהות עם הנשגב, עד כמה שהדבר אפשרי במציאות הארצית. ובשעת המפגש, הזמן והארצי נעלמים, והדבקות העליונה

² עפ"י ההיא דסנהדרין (צו). 'דתנינא: שלשה באין בהיסח הדעת, אלו הן: משיח, מציאה, ועקרב'.

³ וכדברי הרמב"ם בספר המצוות (לא תעשה עז) 'והמצוה הע"ז היא שהזהיר כל טמא מהכנס בכל המקדש שדומה לו לדורות כל העזרה משער ניקנור ולפנים שהוא תחלת עזרת ישראל. והוא אמרו יתעלה (נשא ה) ולא יטמאו את מחניהם רוצה בו מחנה שכינה. ובגמר מכות (יד ב) אמרו הבא אל המקדש טמא כתיב עונש וכתוב אזהרה עונש את מקדש י"י טמא ונכרתה [פ' פרה] אזהרה ולא יטמאו את מחניהם. ובמכללתא (הובא בע' לא) צו את בני ישראל וישלחו בעשה ומנין בלא תעשה אמר ולא יטמאו את מחניהם'.

¹ . מתוך דברים שדרשתי ביום ירושלים התשס"ט בישיבת 'אור וישועה' - חיפה, והוקראו שוב בערב שבת בחוקותי התשע"ב ברדיו 'מורשת'.

כנראה אנו עדיין בזריעת שדותינו, ועת ביכורינו לא הגיעה עדיין כדי שנוכל להיכנס וסלינו על כתפנו, בשטח העזרה, ולשמוע קול הלויים שרים 'ארומימך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי⁵. אבל בע"ה לא יאחר יום זה, ובתופים ובמחולות דרך השער הגדול, נפרוץ כולנו פנימה אל המקום אשר מזכיר את שמו שם, ונודה לו על גאולתנו ועל פדות נפשנו, בע"ה, ב"ה וב"ש.

10 הרב אליהו רחמים זייני

⁴ . עפ"י הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל"ג) 'ולא בהמה וחייה בלבד, אלא כל החולין אסור להכניסן לעזרה אפילו בשר שחוטא או פירות ופת אם עבר והכניסן מותרין באכילה כשהיו, ודברים אלו כולן דברי קבלה הן, וכל השוחט חולין בעזרה או האוכל כזית מבשר חולין שנשחטו בעזרה מכין אותו מכת מרדות'.

⁵ . עפ"י הרמב"ם (הל' ביכורים פ"ד הי"ז) 'כל בעלי אומניות שבירושלים עומדין מפניהם ושואלין בשלומן אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום, והם מהלכין בתוך ירושלים והחליל מכה לפניהם עד שהם מגיעים להר הבית, הגיעו להר הבית נוטל כל אחד ואחד סלו על כתיפו ואומרין הללויה הללו אל בקדשו וכו' עד כל הנשמה תהלל יה הללויה והם מהלכים בהר הבית וקוראין עד שמגיעין לעזרה, הגיעו לעזרה דברו הלויים בשיר ארוממך יי' כי דליתני וגו'.